

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czímzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Az állatok tartásánál követendő szabályok.

A gazda és földmivelő azért tart állatot, hogy takarmányát értékesítse, a származott trágyával terméseit biztosítsa és fojossa, továbbá, hogy tejet, vaját, sajtot, húst, gyapjút, bőrt, csontot sat. nyerjen, végre, hogy állatai izom-erejét földje mivélésénél és termése elszállításánál alkalmazza. Előszámlált okok is elegendők arra, hogy állatait helyesen gondozza és jó bánásmódban részesítse, de azonfelül emberi méltósága ugyanazt teszik erkölcsi kötelességévé.

Az állat használhatósága lépést tart a jó bánásmód- és helyes gondozással, tehát már önérdékünk is annak teljesítését eléggé indokolja.

Az ugynevezett istálló-i szerencsétlenségek valami gyakran a rendetlen ételmezés és itatás, felügyeletlenség, durvaság, tulságos erő kifejtés, tisztálanságból származnak.

Minden állattenyésztő és állattulajdonos vegye a következő szabályokat figyelembe.

1. Nyujtsunk tápláló és elegendő ételmet. Az éhség kinjait épp úgy érzi az állat, mint az ember. Sovány, eléhezett vagy természetellenes takarmánnyal tartott marha nem végezhet gyors munkát, ki-tartó erő kifejtésre képtelen, nem ad tejet, nem termel elegendő gyapjút s eladva, oly csekély árt ígérnek és adnak érte, mely nemcsak szégyenére válik

eladójának, hanem a legnagyobb mértékben károsítja is.

Ne kényszerítsük állatainkat romlott, penészes takarmány felvételére és nyáron tartsuk üdítő zöld takarmánnyal, a takarmányozásnál el nem mellőzhető átmenetek történjenek fokozatosan, nehogy emésztési rendtlenségek származzanak. Az állatmennyiséget viszonyítsuk a takarmány-készlethez s inkább tartsunk kevesebb marhát teljes ételmezéssel, mint sokat koplalva. A kevesebb, de jó erőben lévők minden tekintetben hoznak annyi hasznot, mint a csekély táplálékkal ételmezett, elcsenevészett vézna állat-sokaság.

2. Rendes időben teljesített etetés és itatás az állatokat jó étvágyban és egészségben tartja. Éhes állat nyugtalan, az elébe adott takarmányt mohón falja és be nem nyálazza, a szomjas állat tulságos sokat iszik, mi által megzavartatik emésztő szervének működése.

Hanyag gazdának még hanyagabb cselédei hol korán, hol későn, hol sokat, hol keveset étetnek és itatnak, mely eljárás mindenkor az állati egészség rovására teljesítettik. A jászlok és itató edények legyenek tiszták, nehogy undorral közeledjék marhánk feléje.

Piszkos, penészes itató vályu semmirevaló pásztort, „nem bánom“ gondolkodásmodoru bérest és aluszékony rendelkezőt jelez.

A helyes ételmezés és rendhez tartozik még,

hogy étetes idején gyakrabban, de egyszerre nem sok takarmányt helyezünk a jászolba, ezt követve állataink kedvvel esznek és kevés élvezhető takarmányt hagynak meg.

A tiszta, élvezhető levegő főkélléke az egészségnek. A származott trágya az istállóból eltávolítandó, mert ennek kigőzölgése nehezíti a tüdő működését. Tiszta fekhely, melyen az állatok háborítatlanul nyugodhatnak, a fáradt test kipihenésére, a kérődés és emésztés zavartalan folyamára elmulasztatlan. Az istallók szellőztetése által kitakarodik a származott szén-sav, ammoniak, vizgőz s az állat tiszta, minden ártalmas bűzöktől ment levegőt szíthat tüdőjébe. Az istálló ne legyen setét, de tulságos világosság is ép úgy okozhat szembajokat, mint a setétség. Homályos istállót inkább kerüljük a legyek, tehát nyáron törekedjünk állataink kinzóit távol tartani.

Figyeljünk az istálló hőmérsékre. E tekintetben legtöbb hiba és visszásság télen látható, midőn a kinyitott ajtón egész felhő nyomul kifelé. A szarvasmarha 13—14, a ló, birka, sertés 9—12 ° R. melegnél legjobban érzi magát. Ha az állatok fáznak, többet esznek, mert több anyag használtatik fel a test melegének előállítására, ugyanakkor az állati zsír hőképződésre fordítatik. Lég-huzam vagy hirtelen meghűlés takhártya- és tüdőlobbokat és még más veszedelmes betegségeket okozhat.

Az állatok tisztán tartása ép oly mellőzhető, mint a jó takarmányozás, a rendes és élvezhető levegő. Szabadon vagy vadon élő állatok mindig tiszták. Vajmi gyakran látunk szarvasmarhát, melyről lépény alakban rátapadt novemberi trágya csak tavaszi szőrhulláskor marad le. A piszok akadályozza a bőr kigőzölgését és az élősdieknek háborítatlan menhelyet szolgáltat; ily állatok éjjel nappal nyugtalanítottak, nem ehetnek, nem ihatnak nyugodtan, hanem az istállóból kijöve futnak, dörgölődnek és egészségtelen kinézésűek. Vakaró és kefe fele takarmányt helyettesít.

Tévesnek bizonyult az, hogy a sertés piszokban, sárban diszlik, igen, a sertés szeret sárban heverészni, de csak meleg időben néhány óráig. Rendes fekhelye legyen száraz.

Izzadt vagy esőtől vert állatok ledörzsölendők vagy betakarandók, nehogy lobbos belső vagy bőrbetegségek támadjanak.

A szelid bánásmód állatainkat bizalmssakká, czéljainknak megfelelőbbé teszi. Lovak és fejős tehének csökönőssége, vadsága, rugós természete többnyire, de talán kizárólag, helytelen durva bánásmódunknak eredménye. Szép szóval, simogatással hajlandóbbak engedelmessé válni.

Igás állatainkat tulságos erőlkifejtésre kényszeríteni nem emberhez, itélő tehetséggel bíró emberhez méltó eljárás. Megvetést érdemel oly gazda, ki a rossz élelmezés vagy munkában meggyöngyödött, pihenés végett a barázdára feküdt jármás ökre alá tüzet rakat, orrát bedugja, vagy farkát dörzsöli azért, hogy lábra állítsa és munkára szorítsa. . . .

Napirenden látjuk az állatkinzás legfurfangosabb nemeit, némelyik könyelműségéből, másik szándékos rossz akaratból, néha legénykedésből, örült dühből ütlegeli az állatokat — mindez durvaságot, miveletlenséget, vadságot jelent, — ily lelkületű ember állatiasabb az állatnál és büntetést érdemel azért, hogy jusson eszébe, miszerint az állat nem fékezhetlen indulatainak játékszeréül teremtett. . . .

A beteg állatok gyógyítását nemcsak emberi kötelességünk, hanem érdekünk is parancsolja. De ha már gyógyításra szorulunk, akkor fogadjuk szakértő állatorvos tanácsát és ne helyezzük irni, olvasni nem tudó s a faluja határát túl nem lépte „tapasztalt öregekbe“ bizalmunkat, mert ezek eret vágnak még akkor is, midőn végbélkidudorodást kell megszüntetni. Tapasztalásból tudom, hogy ily tudós a rühet érvágással akarta gyógyítani, mert mint mondta, a testben lévő csipős vért kell kevesbiteni. . . .

Ebner Sándor.

Egy pár szerény nézet gazdaságunk fejlődése érdekében.

Mentől inkább lesz valamely tárgy megvitatva, annál jobban tisztulnak az eszmék s így csak örömmel olvastam az „Erdélyi Gazda“ 46. számában foglalt állításom megtámadtatását. Sz. Á. ur azt állítja, hogy a mezőgazdaság alphája a szántás és nem a trágyázás, ezen állítását azzal indokolja: hogy jól végzett szántásokkal, bármily föld, trágya nélkül teremni fog valamit, míg szántás nélkül a legkövérebb föld is parlagnak marad. A cikkirő ur ezen állítását azonban egészen magamévé nem tehetem, mert a nem szántott s csak is trágyázott föld, ha egyebet nem, de fűvet még is teremhet. Vegyük most már az ellenkezőt t. i. olyan talajt, a melyben semmi szerves részek nincsenek, valljon a legjobb szántás mellett fog-e csak valamit is teremni?

Viisszatérve a t. cikkirő indokolására, megfogja engedni azt, hogy a semmi szántás és jól végzett szántás közt is létezik még valami, nevezzük azt, ha úgy tetszik, rossz szántásnak; mert, hogy valaki csak trágyázással, szántás nélkül akarna növényeket termesztetni, azt a cikkirő ur is senkiről nem fogja feltételezni. Én tehát csak azt kérdelem, nagyobb hozamot fog-e adni a rosszul szántott, de trágyázott, mint a nem trágyázott s hasonlóan rosszul szántott föld? Részemről azt hiszem, hogy igen. Ha tehát több és jobb trágyát termelünk, nagyobb területet leszünk képesek megtrágyázni, nagyobb területen növényeket termelni s így nagyobb lesz a hozamunk is. De vegyük már most a talaj mivélését is szemügyre, nem lesz-e bármely talaj, ha az a megfelelő s jól kezelt trágyával trágyáztatott, könnyebben mivélhető? nem jobb munkát leszünk-e képesek ugyan azon állatokkal s ugyanazon talajművelő eszközökkel végezni, mint az előtt? én azt hiszem, hogy igen. Így tehát azon állításomat, hogy a trágya a mezőgazdaság alpha és omegája, most is fentartom; alpha, mert a talajnak jobb és könnyebb mivélését

eredményezi, omegája pedig, mert jobb aratást biztosít. — Távól legyen azonban tőlem a jó szántásnak s általában a talaj okszerű mivélésének hasznát és fontosságát, be nem ismerni akarni; azért is cikkemben ezt irtam: második conditio, sine qua non a talaj jó, maga idejében való s a termesztendő növény természetéhez mért megmunkálása.

Soraimnak egyedüli célja volt, a gazdákat okszerűbb trágyatermelésre és kezelésre buzdítani; meglévn győződve, hogy a mely gazdaság elvül tűzi ki a trágyának szaporítását s okszerű kezelését, az már haladni fog még akkor is, ha a talajt továbbra is csak úgy mivelné, a mint azt eddig mivelte.

Azon közmondás „inter duos litigantes sertius gaudet“ kikertülésére azon ajánlatot teszem a t. cikkirő urnak, miszerint egyezzünk meg abban, hogy a talaj jó szántása kapcsolatban a trágya okszerű termelésével és kezelésével egyedül azon út, mely biztosan vezet azon célhoz, a melyet elérni minden értelmes gazdának föladata.

X.

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1876 november 6-án.

179. Az octoberhő 2-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyve — észrevétel nélkül hitelesítettet.

180. Bárá Wesselényiné, Gróf Mikó Anna megköszöni a hozzá intézet részvétiratot, — igazgató választmány midőn a súlyos vesztesség feletti fájdalomnak újból is kifejezést adna, a köszönő levelet tiszteletteljes tudomásul veszi.

181. Miniszterium 18802 sz. alatt tudatja, hogy Amerikából jelenleg a londoni piacra a fagyasztási rendszer alkalmazásával friss húst szállítanak, nagyjából ismerteti a készülék miben állását és beszerzési forrását és tekintettel arra, hogy az orosz marhakereskedők e szállítási móddal már is kísérletet tesznek, felhívja az egyletet, hogy nem lehetne-e nekünk is ökor, ürü és sertés hussal a londoni piacon versenyre lépni? — választmány a nagy horderejü vivmányt elvileg örömmel üdvözölve, nemesak a legtávolabbi, hanem a bécsi s budapesti piacok élelmezésére nézve is ezen találmányt felette fontosnak tartja s ebből folyólag felszólítja tagtárs Sigmund Eleket és a kolozsvári t. mészáros társulatot, nem volnának-e hajlandók a szőban forgó Bates-féle refrigeratorral kísérleteket tenni.

182. Kolozsvári lakos, Tompa Imre az egylet évdijas tagjai közé lép, — örvendetes tudomásul szolgálván, kötelezvénye a pénztárhoz tétetik át.

183. Polgármester Simon Elek Kolozsvár városáról szerkesztett 1875-re szóló jelentését küldi be, — köszönettel könyvtárra helyeztetik.

184. Bécsi gazd. egylet martius 8-án 1875 tartott képviseli közgyűlésének jegyzőkönyvét — és

185. martius 9-én 1875 tartott közgyűlésének jegyzőkönyvét küldi be, — tudomásul szolgál.

186. Miniszterium 20555 sz. alatt 257 számú felterjesz-

tésünkre tudatja, hogy jóllehet a most folyó török-szerb háboru igényelte nagymérvü löszükséglet következtében nem igen tarthatni Szerbiából hazánkba való löbeviteltől és így az egylet felterjesztésében említett veszélytől nem igen lehet félni, mégsem mulaszthatta el a Szerbiával határos törvényhatóságokat megfelelő éberségre figyelmeztetni, — tudomásul szolgál.

187. Báthi Gábor urnak october 17-én érkezett levele, — jelentéstétel végett a szőlészeti szakosztályhoz tétettet át.

188. Miniszterium 19193 sz. alatt megküldi a magyar óvári gazd. akademia tanárai által szerkesztett, a sáskákat s azoknak irtását tárgyazó emlékiratot, — köszönettel fogadtatván, a lapban közlendő lesz.

189. Kolozsvári kereskedelmi és iparkamara 1876 szeptember 13-án tartott ülésének jegyzőkönyvét megküldi, — tudomásul szolgál.

190. Az aradi gazdasági egylet az 187⁵/₆-ról szóló évkönyvét küldi meg, — választmány ezen évkönyv érdekes tartalmáról tüzetes tudomást szerezvén, azt köszönettel könyvtárra helyezi, az aradi gazd. egyletnek a magyar ált. biztosító társasággal kötött szerződését pedig — valamint a békesi bihari és szepesi még megszerzendő hasonló szerződéseket, tanulmányozás és jelentéstétel végett a közgazdasági szakosztályhoz teszi át.

191. A biharmegyei gazd. egyletnek szeptember 24-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve, — tudomásul szolgál.

192. Az aradi gazdasági egylet 315. szám alatt részvétét fejezi ki elnökünk, Gróf Mikó Imre elhunyt felett, — az aradi társégylet nagybecsü figyelme hálás köszönettel tudomásul szolgál.

193. Kolozs monostori m. k. gazdasági tanintézet igaz-

gatósa 391 szám alatt arra kéri a választmányt, hogy az intézetben felállítandó ifjúsági könyvtárt korábbi és folyó kiadványaival, esetleg egyéb átengedhető műveivel megajándékozni szíveskedjék, — a kérelem teljesítésére egyleti titkár utasított.

194. Gróf Schweinitz Gyula egy indokolt és mellékletekkel ellátott beadványban egy birtokrendezési és birtokállományi statistika összeállítására hívja fel egyletünket, — indítványa elfogadtván, mindenekelőtt a főispán urakhoz fog kérdés intéztetni, hajlandók lennének-e ezen statistika elkészítése érdekében alattas közegeiket megfelelően utasítani, egyidejűleg a melléklendő kérdőívekre nézve becses véleményük fog kikérteni.

195. Brassói kereskedelmi és iparkamara augusztus 22-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvét küldi meg, — tudomásul szolgál.

196. A bécsi „Lagerhaus“ programja ugyanonnan beüldetvén, — köszönettel fogadtatik.

197. Miniszteri titkár Kollerfy Mihály „A magyar korona országainak helységnevtára“ czimű munkára 6 frtjával előfizetést hirdet, — az előfizetés elhatározott.

198. Pusztapóli lakos Dömötör László 1877 január hó 1-étől kezdve az egylet évdíjas tagjai közé lép, — örvendetes tudomásul szolgálván, kötelezvénye a pénztárhoz tétetik át.

199. Kertészeti szakosztály indítványozza, hogy miután sz. kir. Kolozsvár városa, dacára az egylet ismételt sürgetéseinek, községi falkolát mind eddig nem állított, erről a miniszteriumnak jelentés tétessék és a hatóság törvényes kötelezettségének teljesítésére reászoríttassék, — hosszas és alapos vita után úgy elintézték a köztelek sorsának mikénti eldőléséig függőben hagyatott.

200. Gróf Schweinitz tudatja, hogy mezei és hegyrendőrségi szabályrendeleteket dolgozott ki és azokat beérkezésük esetén egyenesen az illetékes szakosztályokhoz utasítani kéri, — egyhangulag elfogadtatt.

201. Egyleti titkár jelenti, hogy a „Mezőség befásítása“ czimű pályamunka könyvalakban megjelent és az összesen 355 frt 75 kr költséget utatványozni kéri, — a számlák utalványoztatván, a gazd. egyleteknek, intézeteknek felajánlott és a lapoknak küldött tiszteletpéldányok után fennmaradó példányok darabonként 1 frtjával könyvkereskedésbe fognak bocsátatni. Egyszersmint a szerzőnek biztosított 100 frt tiszteletdíj és 25 ingyen példány utalványoztatik és a pályadíj kitűzőjének alelnök Tisza Lászlónak újból kifejezendő köszönet mellett, az általa esetleg igényelt példányszám rendelkezésére bocsátatik.

202. Egyleti titkár mint lapszerkesztő az „Erdélyi gazda“ újévtől eszközlendő átváltoztatására vonatkozólag terjedelmes és tüzetesen indokolt indítványt terjeszt be, — az indítvány elintézés végett utólagos jelentéstétel mellett a tagtárs Finály Henrikkel bővített lapfelügyelő bizottságnak adatik ki.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Szőlőmvelési és szőlőrendészeti szabályrendelet az erdélyi borvidékek számára.

(Folytatás.)

XV. A kártékony állatok irtása.

42. §.

A szőlészeti bizottságoknak kötelességükben áll a községi előjáróság közreműködésével a szőlőknek ártalmas állatok u. m. seregélyek, verebek, csigák, cserebogarak sat. kiirtására vagy legalább megapasztására minden tőlük telhető intézkedést megtenni.

XVI. Biztosítás az éghajlat hátrányos megváltozása ellen.

43. §.

A megyei hatóságnak kötelessége a fölött öröködni, hogy oly erdőirtás, melyből a szőlőmvelést befolyásoló éghajlat hátrányos megváltozása eredhetne, lehetőleg megelőztessek.

XVII. Biztosítás omladozó falak ellen.

44. §.

Ha egy fal omladozással fenyeget és ez által a szomszédos szőlőkben kár eshetik, a fal tulajdonosa azt jó karba helyezni köteles, minek teljesítésére a szomszédok felszólalására a község előjárója által is ösztönzendő.

45. §.

Ha a tulajdonos a felmerült panaszt indokolatlannak jelenti ki, a panaszosok a 23. §. értelmében ügyüket a szőlészeti bizottság elnökéhez tehetik át. Ha a bizottság a fal helyreállítását szükségesnek tartja, akkor a tulajdonos ezen munkát a szolgabíró által kitűzendő határidő alatt végrehajtani köteles, különben a veszélyeztetett szomszéd teljesíteti ezt a maga költségén, melynek megtérítését követelni jogosítva van.

46. §.

Ha ellenben a bejelentett panaszt a bizottság is indokolatlannak ismerte el, a fal azonban mégis ledől, akkor ugyanazon alapelvek szerint kell eljárni, melyek elemi károk által okozott falomlásra nézve állanak.

XVIII. Vizmosás.

47. §.

Ha rendkívüli égi háboru, nagy eső vagy olvadás alkalmával meredek fekvésből a víz egy feljebb fekvő szőlőnek látható részét (talán szőlőtövekkel, karókkal, faldarabokkal együtt) az alatta fekvőbe sodorja le, akkor a tulajdonos jogosítva van, tulajdonát visszaszállítani, de egyszersmint köteles az ezen munka által támadt kárt, a szőlészeti bizottság indokolt véleménye erejéig jóvá tenni, mi alatt azonban a vizmosás által okozott kárnak megtérítése nem értendő. A közönséges eső által lemosott föld vissza nem követelhető.

XIX. Biztosítás vízkár ellen.

49. §.

A szőlőbirtokosok kötelesek arról gondoskodni, hogy a víz rendesen tartott, ha lehet kikövezett vagy pázsittéglával kirakott barázdákban vezettessék el. Tüzetesebb szabványok csak akkor lesznek adhatók, ha külön öntözési és lecsapolási törvénnyel fogunk rendelkezni.

XX. A mesgyék biztosítása.

49. §.

A szőlőbirtokosok kötelesek arról gondoskodni, hogy a mesgyék megfelelő jegyekkel láttassanak el és jó karban tartassanak fenn.

XXI. Utak nyitása és fenntartása a szőlőben.

50. §.

Uj utak nyitására nézve a földmivelési szabályrendelet 59—63. §§. szabványai lesznek mérvadók. Minden szőlő lehetőleg hozzáférhető legyen és a tulajdonosnak ahhoz vezető uttal kell rendelkeznie. Legvégső esetben kisajátítást kell alkalmazni, melynek elrendelésére a szolgabírói hivatal van hivatva. A szőlőbeli utak fenntartása az oda kiszögellő szőlők birtokosait illeti.

51. §.

Már fennálló s a czélnak megfelelő szőlőutak eddigi irányukat és szélességüket megtartják. Előforduló irtásoknál az ut mesgyéje a határbizottság által (földmivelési szabályrendelet XI. szakasz) még a munka megkezdése előtt megállapítandó. A határbizottságnak s megjelölt esetben arra is kell ügyelnie, hogy a kitérő helyek meg ne keskenyedjenek, minélfogva ezeknek kiterjedése is az irtási munkálat megkezdése előtt lesz meghatározandó.

XXII. Szekérutak.

52. §.

62. §. Ujonnan nyitandó szekérut, mellyel gyalogösvény van összekötve, 7·58 meter szélességgel kell hogy birjon, ha azonban a gyalogösvény különváltan p. o. a szekérut mellett dombon van, akkor 6·59 meter elegendő; a szükséges kitérő helyek kijelölésére gond fordítandó.

53. §.

Ha uj ut nyitandó vagy régi ut szélesítendő, meredek fekvésnél majd a felszéről, majd az alszéről veendő a földterület, a mint az ut czélszerűsége szükségesnek mutatja, a tulajdonosok azonban, feltéve, hogy ilyen kártérítésre igényt tartanak, szabályszerű becslés nyomán lesznek kárpótlandók.

XXIII. Gyalogösvények.

54. §.

Gyalogösvénynek a két szomszédos szőlő határbarázdái között 0·64 meter szilárd talajjal kell birnia és minden oldalon az első szőlősortól 0·48 meternyire kell hogy essék.

55. §.

Hol a gyalogösvény bakhát alakkal bír, annak változtatlan fenntartására különös suly lesz fektetendő és annak megváltoztatása csakis a határbizottság jóváhagyásával lesz eszközhető.

56. §.

Hol egy magasabban fekvő gyalogösvény meredeken és hozzáférhellenül vezet egy mélyebben elnyuló szekéruthoz, ott, ha szükségesnek látszik, szilárd és kényelmes lépcső lesz készítenő, melynek minden foka 0·64 meter széles és 0·24 meter magas legyen és mely felfelé annyi tért adjon, hogy gyalogteherrel kényelmesen elférni lehessen. Ezen lépcsők jó karban tartása felett a határbizottságok örökódnak.

XXIV. Fenntartási kötelezettség.

57. §.

A szőlőbirtokosok az 50. §. értelmében kötelezve vannak a szőlő mezei utait fenntartani; ha szemközt szőlő nincs, akkor is az illető földnek tulajdonosa az ut fenntartásához járulni tartozik. Ha egy szőlő mesgyéjén ut melletti falra van szükség, azt oda szögellő birtoka hosszának megfelelően a szőlőtulajdonosnak kell megépítenie és fenntartania.

XXV. Földveszteség az utakon.

58. §.

Azon föld, mely építés alkalmával egy felszéről fekvő szőlőtől a szekérutra hull és ennek járhatósága érdekében elszállítandó, az ut szabályszerű helyreállításánál az ut alatt fekvő szőlő tulajdonosa által felhasználható.

Hol egy tulajdonképeni védfal megépítése szükségessé nem válik, ott a felszéről levő szőlő birtokosának a 37. §. analogiája szerint meg van engedve magát alacsony és kicsiny fal által a földveszteség ellen védeni.

59. §.

Ha az ut felett fekvő szőlő esőzés által szenved földveszteséget, akkor a 47. §. elvei lépnek hatályba.

XXVI. Szőlőzárlat.

60. §.

Mihelyest a szőlő érése közeledik, a szőlészeti bizottság tagjai a határbeli szőlőket több ízben meglátogatni és a szőlő érettségi állapotáról tüzetes tudomást szerezni tartoznak.

61. §.

Ha az érés annyira előhaladott, hogy szőlőtolvajlástól lehet félni, akkor a szőlészeti bizottság elnöke a polgármester illetőleg községelöljáróval egyetértve, valamint a szőlészeti bizottság tagjai és ugyanannyi szőlőbirtokos közreműködésével a szőlőzárlatot elrendeli. (63. §.)

62. §.

Legalább nyolcz nappal a zárlat megkezdése előtt a szőlőbirtokosok erre nyilvános kihirdetés által figyelmeztetendők lesznek, hogy mindegyik az esetleg még hátralevő munkákat a zárlatot megelőzőleg bevégezhesse.

63. §.

A zárlat megkezdésével ugy a feddhetetlen szőlőbirtokosok sorából, valamint más teljesen megbízhatóknak ismert egyénekből szőlőcsőszök fogadtatnak és a szüret teljes befejezéséig elköteleztetnek, azaz a járás szolgabírája által megeskettetnek és hivatalba helyeztetnek. E szőlőcsőszöket a község vagy vidék szőlőtulajdonosai szőlőbirtokuk arányában közösen fizetik. Ezen szőlőcsőszök általában véve ugyanazon kötelességeket és jogokat gyakorolják, mint a mezei csőszök; ők védik a szőlőt lopás és madárkarak ellen, valamint a szőlő érését is figyelemmel kísérik.

64. §.

A zárlat ideje alatt a szőlőkben tetszés szerint tartózkodni senkinek sem szabad. Egy kivételes látogatásra csakis a szőlészeti bizottság elnöke adhat engedélyt, a ki az illető személyeknek engedély-jegyeket állít ki. A szőlészeti bizottságnak van fenntartva intézkedni arról is, hogy az engedély-jegyek kiállí-

tása mellett külön mezei vagy veteményes napok (u. n. nyitott napok) engedélyezendők-e vagy sem?

A jelen §. alapján kiállított engedély-jegy kívánatra a mezei vagy szőlőcsősznek előmutatandó. A szőlészeti bizottság azonban azt is elrendelheti, hogy a zárlat tartama alatt csakis egy szőlőcsősz jelenlétében lehet a szőlőben tartózkodni,

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* Erdélyi gazdasági egyesület. Az erdélyi gazdasági egyesület 1876-ik évi december hó 4-én d. e. 10 órakor igazgató választmányi ülést tart az egyleti irodában, (belkőzp-utca 13. sz. Gróf Mikó Imre háza), melyre a t. tagok ezennel tiszteletteljesen meghivatnak. Főbb tárgyak: a lapfelügyelő bizottság jelentése, az „Erdélyi Gazda“ kiadására vállalkozó nyomdák ajánlatai, a köztelek bérbeadására érkezett ajánlatok tárgyalása s. a. t.

* A bécsi 1873-iki világiállítás költségeit az osztrák birodalmi tanács pénzügyi bizottsága közlebről vizsgálat alá vette és arról a napokban, a következő jelentést terjesztette elő: eredetileg a világiállítás költségeire 6 millió forint volt felvéve, de miután ez előreláthatólag is kevésnek bizonyult, az 1873. április 4-én hozott törvény a remélhető bevételeket 7 millió, a kiadásokat pedig 15,700,000 forintra állapította meg. A kereskedelmi miniszterium által előterjesztett számadás szerint a tényleges bevétel 1875. december hó 31-éig 4,256,349 frtot tett, tehát 2,743,650 frtal kevesebbet, mint az előirányzat felvett. Valóságos kiadás ugyanazon időig 19,123,270 forint merült fel, vagyis az eredeti 6 millió előirányzat tizenhárom millióval lett túlhaladva, a tényleges hiány pedig összesen 14,866,921 frtra rug! A pénzügyi bizottság e roppant deficitet kétféle körülményeknek tulajdonítja: olyanoknak, melyek a kormány és vezérférfiak hibájából származnak és olyanoknak, melyek emberi hatalmon felül állva (p. o. krach, cholera) működtek a balsikernél közre, ajánlja, hogy a ház vegye tudomásul az előterjesztést, de egyszerűsint fejezze ki sajnálatát a felett, hogy az előirányzat oly óriásilag túlhaladtatott! Valóban mi magyar állampolgárokul nagy hálával tartozunk akkori miniszter Szilágyi József bölcs tapintatának, ki a világiállításból közös ügyet faragni nem engedett és bennünket Bécsben mint külföldet szerepeltetett, úgy hogy össze vissza félmillió költséggel megmenekedtünk, miglen ezen államférfiu előrelátása nélkül 7—8 millió forintot kellett volna pótolnunk.

* Gabonás zsákokat úgy lehet tartósabbakká tenni, ha hosszabb ideig cserkéreg-főzetben áztatjuk azokat. Az eljárás a következő: 1 kiló jó cserkéreg 10 liter forró vízzel leforrázunk, egy óra múlva a folyadékot leszűrjük és a zsákokat 24 órára bele áztatjuk. A cserény, hasonló módon mint az állati bőrnél, a kender — vagy lenrosttal egyesül és nemcsak megvédi azt, hanem nagyobb tartósságot is kölcsönöz neki.

* A hízó sertések folytonos étvágját egy gazda tanácsa szerint úgy tarthatjuk fenn, ha naponta két ma-

rék sózott zabot adunk nekik, mely következőleg készül: egy edénybe a két napra való zabot helyezük, azt rétegenként sóval behintjük és az egészet kevés vízzel leöntjük. A rendszeren ily keverékkel tartott sertés folyton jó étvágyal bír és mindent megeszik, mit eleibe raknak. Hasonlóképen hat az időnként nyújtott kő- vagy faszén, mely az egészségre is kedvező befolyást gyakorol.

— Vetőgép-próba, egy bármely eke-taligára illeszthető géppel. Nagyváradon, a biharmegyei gazd. egyesület szakbizottsága s más érdekeltek jelenlétében, a gazdasági egyleti telep szomszédságában folyó november 1-én Csizmazia Kálmán vésztői gépész saját szabadalmazott — bármely eke-taligára illeszthető 2 soros vetőgépe kiprobálandó lévén, 200 □ öl területű gaztalanított munkált földön a vetés megtörtént a legkedvezőbb eredménnyel, mennyiben a szántás alkalmával a gép 5 hüvelyk szélességben, sem ritkán, sem sürűn hullatva s takarva a magot, a kimért területet 7 liter tiszta búzával bevetette és kellően betakarva, s e szerint 1200 □ öles hold területet 42 liter búzával a szántással egyszerre bevethetvén és el is takarhatván, e gép többféle munkának egyszerre teljesíthetése s a jó munka és a magmegtakarítás szempontjából, s azért is, mert többféle mag, u. m. buza, árpa, zab, tengeri, repeze, lóhere stb. vetésére alkalmas; a gazdák különösen kigazdák számára nagyon ajánlható, mint ilyen a próbára tett gép értékesítés végett átvétetett a gazd. egyesület részére, e kívül egyik bizottsági tag által a próba helyén mindjárt két ily gép. rendeltetett meg és mestere egyleti 1-ső rendű dics. oklevélbeli kitüntetést nyert. Egy ily gép ára magában 52, taligával együtt 62 forint, czélszerű voltát a vetés zöldje is igazolni fogja. A bizottság nevében: Goböczy Károly egyi. titkár.

(G. L.)

* (Beküldetett) A ki érdekes, jó és olcsó naptárt akar szerezni, ajánljuk figyelmébe a „Magyar Polgár“ nagy naptárát, melyet legjobban ajánlhat maga a bő tartalom. A „Magyar Polgár“ nagy Naptára 1877-re a következő érdekes tartalommal jelent meg: 1. Naptár rész. 2. Adatok Petőfi életéhez. K. Papp Miklóstól 3. Őszszel. Költemény. Tóth Edétől. 4. Egy öreg orvos naplójából. Angoltól Sáni Lászlóné. 5. A yerseny. 6. Lecouyreur Adrienne. 7. Furesa biztatás. Költemény. Pájer Antaltól. 8. Költők és regényírók a 18-ik században. Arsène Houssaye után Tussay Gábor. (a.) Regnaud 1638—1710. b.) Dufresny 1648—1724. c.) Lesage 1868—1717. d.) Marivauz 1688—1763. e.) Egy tekintet a végtelenségbe. N. V. 10.) Miatyánk. Költemény Urházytól. 11. Egy levél a viharban. Angol beszély. Ouidától. 12. A legszebb leány. Román népdal Moldován Gergelytől. 13. Petőfi és Bem. Elbeszélés K. Papp Miklóstól. 14. Br. Jósika Sámuel utolsó napjai, halála és temetése. Közli Timon. 15. Egy Naptár 1659-ből. 16. A közgyűjtemények tudományi értéke. Jakab Elektől. 17. A virágok boszúja. Költemény Freiligrathtól. 18. Arviz lovag. Elbeszélés. Balázs Gábortól. 19. Nehány lap egy érdekes könyvből. 20. Levelek Döbrentei Helmecczy, Kőlcsey és Cséngery Antaltól. Közli K. Papp Miklós. 21. Bősz szomszéd, genre kép Balázs Sándortól. 22. Fülemlile zöld bokorban. Költemény Moldován Gergelytől. 23. Egy menyegzői meghívó a XVII-ik

századból. Közli Szilágyi Sándor. 24. Lorántfy Zsuzsánna Erdélyben. Közli Szilágyi Sándor. 25. Tiffis. Müller Károlytól. 26. A Nunató és az óriás Nymphák Dr. Roggenstein tanártól. 27. A követek terme a szevillai Alcazarban. 28. A gőzkalapács jelentősége a vasipar terén. 29. A kozákok és fegyvergyakorlataik. 30. A Homran arabok között. 31. A Tapir. 32. Az ember és az éghajlat. 33. A földrengés Amerikában. 34. A farkasok életéből. 35. A Pacific-vaspálya. 36. A zengő homok. 37. A japáni eliteltetése. 38. Philadelphia. 39. Egy jelenet a vadonból. 40. Kormányzati, törvénykezési és közigatási tisztii czim- és névtár. 41. Kolozsvári kalauz. 42. A Királyhágón innen eső

vásárok. 43. Bélyeg-illetékek. 44. Távirtda. 45. Posta. 46. Hirdetések. — Ára csak 60 kr. Megjegyezzük, hogy tisztii czim-tára a legujabb adatok nyomán van összeállítva. Megrendelhető postai utánvétellel is.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Csik-Szereda, Nászód, Sz.-Udvarhely és Vajda-Hunyad, újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

Jószág-bérbeadás.

Kolozsmegye alsó kerületében fekvő **N.-SÁRMÁS** az 1877-ik évi április hó 24-től kezdve hat, esetleg több évre haszonbérbe kiadó levén: a vállalkozni kívánók felhivatnak, hogy Kolozsvárt lakó országos ügyvéd **Frits Albertnél** a feltételeket előre is megtudhatják.

(29) Ezen fekvő jószág áll: 1—3

3840 catastralis hold tagosított szántó-, kaszáló- s a legjobb marhalegelő földből;

el van látva mindennemű lakó- és gazdasági épületekkel; a Kolozsvárról Szászrégenig vezető csináltut mellett s Kolozsvártól 5 óra távolságra fekszik; más birtokos a községben nincsen, **gabnatermesztésre és marhatenyésztésre első jószág a Mezőségben.**

(28)

1—1

Figyelmeztetés.

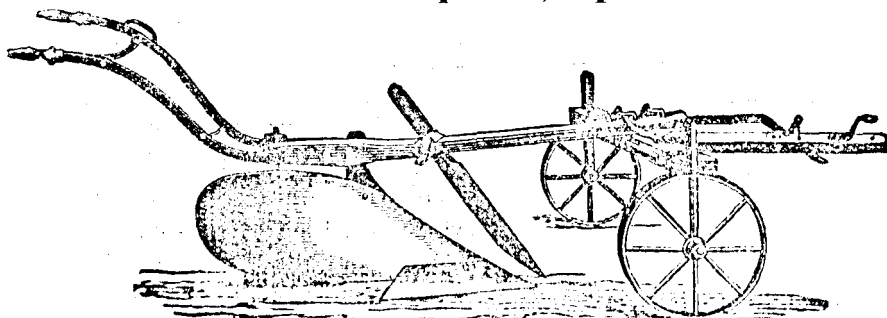
A „**VICTORIA**“ biztosító társaság igazgatósága a t. cz. részvénytulajdonosokat ezennel figyelmezteti, miszerint az 1876 május hó 13-án tartott rendkívüli közgyűlés IV-dik pont C.) alatt hozott határozata szerint, minden részvényes tartozik társasági **B. részvényét 1876 december hó 31-ig, 80 frtra lebélyegzés végett, igazgatóságunknál Kolozsvárt bemutatni: ennél fogva felkéretnek a t. cz. részvényesek, hogy részvényeiket — szelvények nélkül — igazgatóságunkhoz egyenesen beadni vagy pedig a legközelebbi szigorló-bizottmány útján beküldeni sziveskedjenek.**

Kolozsvárt, 1876 november hó 1-én.

„**VICTORIA**“ biztosító társaság.

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapest, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kiténő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(23—26)

„VICTORIA“ biztosító-társaság Kolozsvártt. (Alapított 1865-ben.)

Forgalmi kimutatása: (1875 december 31)

Összes bevételek kezdettől (1865)–1874. év végéig	o. é. 19 606,023 frt 99 kr.
Bevétel 1875-ik évben	o. é. 2 602,042 frt 73 kr.
összesen	o. é. 22 208,066 frt 72 kr.
Kifizetett károk kezdettől (1865)–1874-ik év végéig	o. é. 6 680,656 frt 27 kr.

Kifizetett károk 1875-ik évben	o. é. 793,469 frt 47 kr.
összesen	o. é. 7 474,125 frt 74 kr.

Kiosztott nyereség kezdettől 1875-ik év végéig	o. é. 439,738 frt 99 kr.
Évi díjbevételek	o. é. 1 000,000 frt — kr.

BIZTOSÍTÁSOKAT FOGAD EL:

a) tüzkárok ellen (ha villám-csapás által okozottak is) épületekre, gyárokra, készletekre, ingókra stb.
b) jégkárok ellen, teljes kártérítéssel;

c) az ember életére, minden módozatokban — és közvetíti
d) a tulajési csoport biztosításokat.

A folyamatban lévő széna és gabonakészlet — biztosítási igényre különösen is felhívják a közönség figyelmé Biztosítatnak ugyanis tűz ellen mindenféle gabonaneműek, asztalok, gabonákban vagy csűrökben, úgy takarmányok is szabad ég- vagy fedél alatt. Nagyobb összegű biztosításoknál, úgy azoknál, kik jézben is biztosítottak és káruk nem volt, vagy olyanoknál, kik épületeiket is együttesen adják fel — különös kedvezmények nyujtának.

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a cséplőgépek használata naponként átalánosabb lett, minék folytán az elcséplés az addiginél gyorsabban történik, a „Victoria“ azon kedvezményt léptette életbe, hogy azon felektől, kik gabonáikat géppel csépltetik, egy havl tartamra is fogad el aránylagos díj mellett biztosítást.

Elcséplés után a biztosítás — ha a rakodási hely és idő bejelentetik; a szemre is kiterjed. Az ügynökségek utasítva vannak, a közönségnek minden felvilágosításokkal, nyomtatványokkal szolgálni, a biztosításokat felvenni és esetleges kívánságokat ide bejelenteni.

Központi iroda: Kolozsvártt, főtér 26-ik szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grätz, Prága, Szeben.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt kötelezettségének mindég hiven és pontosan megfelel-vén, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

(1)

(24–26)

„VICTORIA“ biztosító társaság.

Piaczi árak.

A héti vásár		Egy hectolter (=162 bécsi mérő)						100 kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.38 bécsi font)
		tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
heye	napja										
		ára krajczárookban									
Besztercze	sept. 23.	560	380	340	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	nov. 17.	820	635	490	330	220	430	—	—	—	32
Csik-Szereda	nov. 15.	834	672	550	450	200	500	400	180	125	24
Déva	nov. 25.	900	800	760	580	650	550	450	180	136	30
Décs	nov. 28.	750	540	450	—	170	300	510	155	200	32
Erzsébetváros	nov. 25.	750	650	500	—	290	350	300	180	300	32
Gy.-Sz.-Miklós	nov. 25.	775	550	450	450	200	425	120	20	—	24
Fogaras	nov. 24.	800	645	510	—	275	475	270	160	380	32
E-Fehérvár	nov. 25.	800	700	576	—	—	360	450	170	300	36
Kolozsvár	nov. 30.	810	580	485	—	230	310	270	170	500	38
M-Vásárhely	nov. 23.	690	420	510	195	210	300	190	50	380	32
Naszód	máj. 9.	540	540	550	330	260	280	150	110	125	30
Nagy-Enyed	nov. 23.	875	675	550	—	270	325	280	80	235	36
N.-Szeben	nov. 28.	810	650	490	400	260	400	180	—	350	32
S-Sz-György	nov. 20.	850	680	510	370	210	420	220	100	250	28
Szamosújvár	nov. 27.	838	485	490	170	245	290	350	75	500	30
Sz.-Régen	nov. 23.	745	550	555	335	245	440	290	140	230	32
Sz-Udvarhely	nov. 21.	860	670	580	—	300	366	200	50	225	24
Torda	nov. 25.	1050	800	500	—	300	300	400	40	324	36
V.-Hunyad	oct. 14.	800	600	540	—	250	480	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

10/16 lap	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	szeri hirdeteskör											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hány-szor a hirdetés megjelentik.

TARTALOM:

Az állatok tartásánál követendő szabályok. — Egy pár szerény nézet gazdaszatunk fejlődése érdekében. — Társalgó. — Választmányi ülés 1876 november 6-án. — Szőlőművelési és szőlőrendészeti szabályrendelet az erdélyi borvidék számára. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.